

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Michala Mazance a Petra Mikeše v právní věci žalobce: **A. G. S.**, zastoupený Mgr. Vratislavem Polkou, advokátem se sídlem Vinohradská 22, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 6. 2019, čj. OAM-1300/VL-07-K09-PD7-2006, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 11. 2019, čj. 54 Az 1/2019-42,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím neprodloužil žalobci doplňkovou ochranu podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále „zákon o azylu“), která mu byla udělena v roce 2007 a doposud opakovaně prodlužována (naposledy v roce 2016 s platností do 22. 1. 2019). Seznal, že důvody k udělení doplňkové ochrany již pominuly, neboť se situace v Iráku, odkud žalobce pochází, zlepšila. Proti tomuto rozhodnutí žalobce brojil žalobou u Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále „krajský soud“). Žalovaný dle jeho názoru vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Bezpečnostní situace v Iráku se nezlepšila natolik, aby bylo možno vyloučit, že mu bude v případě návratu do země původu hrozit nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Situace je naopak nadále špatná, nestabilní a pro civilní obyvatelstvo nebezpečná, a to zejména v souvislosti s bývalými bojovníky Islámského státu (IS). Zároveň sílí regionální napětí. V zemi není možnost vnitřního přesídlení, dochází zde k bombovým útokům a existuje zde riziko terorismu, únosů anebo stoupnutí na nášlapné miny. Prohlubuje se i sektářská nesnášenlivost, problematické je i přijímání Iráčanů vracejících se ze zahraničí státními orgány. Žalobce se navíc v případě návratu do vlasti obává o svůj život, neboť mu hrozí pronásledování ze strany kmene jeho manželky, který pro jeho odlišnou víru se sňatkem nesouhlasí. Neprodloužení udělené doplňkové ochrany musí být podle judikatury Nejvyššího správního soudu podloženo zásadní změnou okolností, ke které však nedošlo.

[2] Krajský soud shora označeným rozsudkem žalobu zamítl. Dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného se zakládá na dostatečně zjištěném skutkovém stavu, a je v souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2019, čj. 1 Azs 389/2018-38, dle kterého se bezpečnostní situace v Iráku zlepšila. Žalobci byla původně doplňková ochrana udělena, jelikož v zemi jeho původu probíhal ozbrojený konflikt takového charakteru, že jeho důsledky bylo možné ve vztahu k žalobci pokládat za vážnou újmu. Žalobce však Irák od té doby opakovaně navštívil, podle vyjádření jeho manželky strávil v X (kde žije její rodina) 8 měsíců v roce 2012, téměř celý rok 2014 a 7 měsíců v roce 2016. Tím navíc žalobce vyvrátil námitku, že by jej kmen jeho manželky včetně její rodiny pronásledoval, neboť skutečnost, že se jej po dobu jeho pobytu nepokusili ani kontaktovat, přestože tam žalobce nepobýval v utajení, svědčí o tom, že obava z pomsty tohoto kmene není opodstatněná. Podstatné rovněž je, že se jedná o soukromé osoby, a žalobce se v tomto směru neobrátil na policejní orgány. Krajský soud nepochybně, že situace v Iráku je složitá a nestabilní, avšak výčet důvodů pro udělení mezinárodní ochrany (prodloužení doplňkové ochrany) je taxativní a nelze se touto cestou domáhat ochrany před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu. Formy mezinárodní ochrany zároveň nelze zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR. Žalovaný tak podle krajského soudu nepochybil, pokud dovodil, že podmínky pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu v případě žalobce již pominuly.

[3] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Uvedl, že krajský soud se nijak nezabýval žalobní námitkou nenaplnění podstatné změny okolností oproti tomu, kdy mu byla doplňková ochrana naposledy prodloužena. Žalovaný zároveň nijak nezduvodnil, proč považoval stejnou bezpečnostní situaci v Iráku za natolik závažnou, že stěžovateli doplňkovou ochranu přiznal, pokud nyní stejnou bezpečnostní situaci shledává jako standardní a život stěžovatele neohrožující. Podle judikatury představuje rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany posouzení toho, zda se zásadním způsobem změnila okolnosti, jež k udělení mezinárodní ochrany vedly. Jestliže žalovaný vyhodnotil na základě prakticky totožných podkladů důvodnost doplňkové ochrany v případě stěžovatele odlišně než dříve, svědčí jeho postup o libovůli, porušení zásady legitimního očekávání a právní jistoty. Krajský soud se s tímto bodem nijak nevypořádal, čímž založil nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Ze stejného důvodu stěžovatel namítá i nesprávné posouzení právní otázky. Tuto námitku pak vznáší i ve vztahu k posouzení bezpečnostní situace v Iráku, která je nadále neuspokojivá. Panuje zde i obava z eskalace napětí v celém regionu. V Iráku lze jen těžko vést klidný a bezpečný život, aby bylo stěžovateli zaručeno, že se do země může bez obav vrátit. Naopak zde dochází k nepřetržitým konfliktům a jeho bezpečnost v případě návratu nelze zaručit. Irák zcela zjevně není bezpečnou zemí. Žalovaný i krajský soud pomíjí dlouhodobý vývoj a své závěry opírají o vývoj za několik málo měsíců, což je nedostatečné. Krajský soud nesprávně vyhodnotil i otázku možnosti vzniku vážné újmy v podobě ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, a v důsledku toho nesprávně zhodnotil naplnění § 14a a § 53a odst. 4 zákona o azylu.

pokračování

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že došlo k natolik zásadním a trvalým změnám situace v zemi původu stěžovatele a ve vztahu k jím prezentovaným potížím, že prodloužení doplňkové ochrany již není zapotřebí. Po porážce IS v roce 2017 došlo ke zlepšení schopnosti bezpečnostních složek zajistit pořádek a dodržování lidských práv v zemi do té míry, že je možno situaci hodnotit jako natolik uspokojivou, aby bylo v případě návratu stěžovatele do země původu možno vyloučit jeho ohrožení života nebo lidské důstojnosti a hrozbu nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. Ve vztahu k námitce o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu žalovaný uvedl, že stěžovatel se před vydáním správního rozhodnutí dostavil k seznámení se shromážděnými podklady, avšak odmítl si je přčíst, a nepodal návrh na jejich doplnění. Žalovaný obstaral dostatek podkladů, přičemž se s jeho postupem i následnými závěry krajský soud ztotožnil.

[5] Nejvyšší správní soud po posouzení formálních náležitostí kasační stížnosti nejprve přistoupil ke zkoumání její přijatelnosti ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“). Zabýval se tedy tím, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele [rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany spadá mezi věci mezinárodní ochrany ve smyslu § 2 odst. 1 písm. e) zákona o azylu]. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azylu) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39 (č. 933/2006 Sb. NSS). O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon; 4) další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu, a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[6] Nejvyšší správní soud v projednávané věci přesah vlastních zájmů stěžovatele neshledal a dospěl k závěru o nepřijatelnosti kasační stížnosti. V této souvislosti nelze přehlédnout, že ani sám stěžovatel netvrdí, v čem okolnosti jeho případu splňují podmínky přijatelnosti ve smyslu výše uvedených kritérií.

[7] Nejvyšší správní soud předně v dané věci neshledal v souvislosti s namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku zásadní pochybení krajského soudu, které by ve smyslu výše citované judikatury mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele a zakládalo přijatelnost kasační stížnosti. Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku měla podle stěžovatele spočívat v tom, že se soud nevypořádal s žalobní námitkou nenaplnění podstatné změny okolností, pro které byla stěžovateli doplňková ochrana přiznána (prodlužována). Krajský soud se otázkou zlepšení bezpečnostní situace v Iráku zabýval, a to i s odkazem na výše uvedený rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Azs 389/2018, který vývoj v zemi původu stěžovatele potvrdil. Touto otázkou se

zároveň podrobně zabýval i žalovaný, jak je patrné z žalobou napadeného rozhodnutí. Přijatelnost kasační stížnosti nelze dovodit ani na základě argumentace žalobce, podle níž žalovaný napadené rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany založil na stejných podkladech, na jejichž základě mu ji v roce 2007 udělil, aniž by se vypořádal s tím, proč je nyní posoudil odlišným způsobem. Žalovaný vycházel z aktuálních podkladů, která se v otázce zlepšení bezpečnostní situace v zemi shodují, zejména v souvislosti s poražením samozvaného IS v roce 2017. Krajský soud vzal výše uvedené skutečnosti zjevně v potaz.

[8] Pokud jde o zpochybňovanou podstatnou změnu okolností, Nejvyšší správní soud připomíná, že stěžovateli byla udělena doplňková ochrana v roce 2007, tedy v době, kdy v Iráku panovala občanská válka po svržení režimu Saddáma Husajna. Z podkladů ve správním spisu (zejm. Doporučení Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky z prosince 2006), je patrné, že v té době existovala v zemi „*situace všeobecného násilí, v níž dochází k cílenému porušování lidských práv v masovém měřítku*“. Ta měla za následek zločiny páchané na civilním obyvatelstvu teroristickými skupinami a milicemi, a v důsledku výrazně narušené schopnosti irácké vlády obyvatelstvo ochránit i početné oběti na životech a statisíce až miliony vysídlených Iráčanů. Doplňková ochrana stěžovateli byla dále prodlužována po celou dobu občanské války v Iráku. Žalovaný nyní dospěl na základě shromážděných podkladů k závěru, že důvody, pro které byla stěžovateli doplňková ochrana v roce 2007 přiznána (prodlužována), již pominuly. Tento závěr je podpořen zprávami o situaci v zemi, z nichž při rozhodování žalovaný vycházel, a které stěžovatel při možnosti seznámení se s poklady nijak nerozporoval. Žalovaný zlepšení bezpečnostních poměrů v zemi posoudil jako trvalé. Současnou situaci v Iráku již Nejvyšší správní soud posuzoval ve výše opakovaně zmiňovaném rozsudku sp. zn. 1 Azs 389/2018, z něhož krajský soud v nyní projednávané též věci vycházel. Dovodil, že po pádu IS již v zemi neprobíhá mezinárodní nebo vnitřní ozbrojený konflikt ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Tento závěr dále Nejvyšší správní soud potvrdil v usnesení ze dne 6. 6. 2019, čj. 1 Azs 46/2019-59 (podle něhož země není stabilizovaná a dochází k páčání násilí na teroristech, avšak nejedná se o tzv. totální konflikt), ze dne 26. 6. 2019, čj. 10 Azs 135/2019-31, ze dne 4. 10. 2019, čj. 4 Azs 299/2019-47, ze dne 18. 12. 2019, čj. 2 Azs 271/2019-28, ze dne 17. 4. 2020, čj. 9 Azs 32/2020-36, a ze dne 30. 4. 2020, čj. 2 Azs 368/2018-82). Daná argumentace tedy rovněž přijatelnost kasační stížnosti nezakládá. Nejvyšší správní soud, stejně jako krajský soud, v žádném případě nepochybňuje, že situace v Iráku je nadále složitá, nejistá a do určité míry nestabilní, jak ostatně vyplývá i z podkladů obsažených ve správním spise. Zároveň ale nelze přehlédnout, že se značně liší od situace, v jaké se země nacházela v uplynulých letech. V Bagdádu, v němž stěžovatel naposledy pobýval před opuštěním Iráku, je podle informací, z nichž žalovaný vycházel, bezpečnostní situace obecně dobrá. Zlepšuje se přinejmenším již od roku 2013, a to i přes teroristické útoky prováděné ve městě příslušníky IS v posledních letech. Ani v X, v němž stěžovatel při opakovaných návštěvách Iráku několik měsíců pobýval se svou manželkou, není bezpečnostní situace neuspokojivá, což ostatně potvrdila právě i manželka stěžovatele.

[9] K výše uvedenému lze dodat, že ani námitky týkající se aktuální situace v regionu nezakládají přijatelnost kasační stížnosti a případnou změnu dříve vysloveného právního názoru Nejvyššího správního soudu. Odkazuje-li stěžovatel na zabití iráckého generála

pokračování

Solejmáního či sestřelení íránského letadla, je nutno konstatovat, že k těmto skutečnostem došlo až po vydání nejen napadeného rozhodnutí žalovaného (viz § 75 s. ř. s.), ale i napadeného rozsudku krajského soudu. Nejedná se tedy o skutečnosti, ke kterým by krajský soud mohl a měl přihlížet v souladu s respektováním zásady *non-refoulement* (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011, čj. 5 Azs 3/2011-131, a čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany).

[10] Nad rámec výše uvedeného (a mimo rámec uplatněné kasační argumentace) Nejvyšší správní soud dodává, že nepřehlédl, že stěžovatel byl před odchodem z Iráku přímo vystaven násilí, které jeho samotného málem připravilo o život a způsobilo mu dodnes přetrvávající zdravotní obtíže, a zároveň svědkem usmrcení dvou jeho kolegů. Lze tedy rozumět jeho strachu a obavám z trvalého návratu do země původu, a to i přesto, že tam v uplynulých letech opakovaně cestoval a dočasně pobýval. Pokud však v jeho případě již pominuly objektivní důvody pro prodloužení dříve udělené mezinárodní ochrany, není možno takové prodloužení mezinárodní ochrany založit na snaze vyhnout se návratu do země původu. Doplnková ochrana je totiž ze své povahy pouze dočasným institutem [§ 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu]. Pokud tak chce stěžovatel v ČR zůstat a legalizovat zde svůj pobyt, slouží mu k tomu instituty podle zákona o pobytu cizinců.

[11] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného došel k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[12] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 věty první ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že soud kasační stížnost odmítl, nemá právo na náhradu nákladů řízení žádný z účastníků.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 10. června 2020

Milan Podhrázký
předseda senátu